

Klasická politická ekonomie – David Ricardo

David Ricardo navázal na politickou ekonomii Adama Smitha a zároveň ji dal nový směr. Jeho díla jsou poměrně komplikovaná. Jejich logika je však pevná.

Adam Smith (1723-1790)

Thomas Malthus (1766-1834)

David Ricardo (1772-1823)

David Ricardo (1772-1823) patří k *nejvýznamnějším osobnostem* ekonomického myšlení 19. století. Jeho hlavní spis *Zásady politické ekonomie a zdanění* (1817) vyšel o 40 let později než Bohatství národů. Ricardova politická ekonomie vychází z Adama Smitha, jehož dílo prostudoval ve *svých 27 letech*, ale je ovlivněna i jeho praktickou činností, pracoval jako úspěšný *burzovní makléř*, později úspěšný *obchodník i politik*. Prestiž, kterou získal ve sporech o *obilní zákony* (1813 – 1815), kde vystupoval jako mluvčí průmyslníků, mu pomohla až k účasti v parlamentu.

■ Pracovní teorie hodnoty

Ricardo navázal na Smithovo odlišení užité a směnné hodnoty. Ale na rozdíl od Smitha vnímal užitečnost pouze jako podmínku pro existenci hodnoty, v tom smyslu, že pouze užitečné věci se vyrábějí a směňují na trhu.

Smith:

Směnná hodnota je ovlivněna užitečností.

Ricardo:

Pouze práce je konečným zdrojem bohatství a pouze náklady práce jsou mírou hodnoty.

Smith:

Vysvětloval hodnotu jako náklady práce a kapitálu

Ricardo:

A. Výlučně jako pracovní hodnotu

Ricardo použil trik, jak se zbavit kapitálu. Kapitál je také zboží, které bylo v minulosti taky vyrobeno prací. Kapitál je tedy ztělesněním minulé práce. Ricardo prohlásil, že zboží je tvořeno pouze prací – současnou a minulou.

Časová struktura se ukázala být pro pracovní teorii nepřekonatelným úskalím.

Obvyklá míra zisku je **10 procent**.

Kapitalista A: vyrábí obilí

Dělníci	Mzdy	Output
300	300 000,-	Stroje
700	700 000,-	Obilí

1 000
1 000 000,-

Hodnota strojů 300 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu
1. rok 30 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu
2. rok 33 000,-
Hodnota obilí 700 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu 70 000,-
1 133 000,-

Kapitalista B: vyrábí plátno

Dělníci	Mzdy	Output
700	700 000,-	Stroje
300	300 000,-	Plátno

1000   **1 000 000,-**

Hodnota strojů 700 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu
1. rok 70 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu
2. rok 77 000,-
Hodnota plátna 300 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu 30 000,-
1 177 000,-

Hodnota produkce obsahuje v duchu klasické politické ekonomie mzdové náklady.

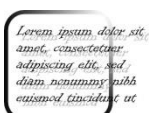
Hodnota plátna je vyšší než obilí, a to přesto, že jejich pracovní náklady jsou stejné. Rozdílná časová struktura vynaložené práce způsobila, že relace tržních hodnot neodpovídají relaci pracovních nákladů.

Ricardo si uvědomoval, že změna v míře zisku vede ke změně relativních cen, aniž by došlo ke změně pracovních vstupů (Ricardův efekt). Tento jev nazval „podivným efektem“. Původní relace $0,936 = 1133 : 1177$; nová relace $0,981 = 1065,75 : 1086,75$

Obvyklá míra zisku je **5 procent**

Hodnota strojů	300 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu	
1. rok	15 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu	
2. rok	15 750,-
Hodnota obilí	700 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu	35 000,-
	<u>1 065 750,-</u>

Hodnota strojů	700 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu	
1. rok	35 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu	
2. rok	3 6750,-
Hodnota plátna	300 000,-
Obvyklá míra zisku z kapitálu	15 000,-
	<u>1086 750,-</u>

TEXT

„Sám autor pracovní teorie hodnoty objevil základní rozpor této teorie. Kupodivu to však nevedlo Ricarda k zavržení pracovní teorie. Jindy tak precizní Ricardo se v tomto případě omezil na konstatování, že i přes působení „podivného efektu“ jsou hodnoty a jejich změny ovlivněny převážně množstvím práce. Dokonce poznamenal, že pracovní náklady určují cenové relace z 93 procent (není přitom známo, jak dospěl k tomuto odhadu).“

B. Velikost hodnoty byla určena pracovními náklady průměrných výrobců

Dva ševci vyrábějící boty. Pokud jednomu z nich trvá vyrobení bot jednu hodinu, druhému dvě hodiny, protože je nešikovný a líný. Neznamená to, že hodnota bot líného ševce bude dvojnásobná. Výrobce, který by měl náklady vyšší než ostatní, by nebyl konkurenceschopný a nemohl by se dlouho v odvětví udržet.

Množství práce měří David Richardo pracovní dobou, ale je si vědom toho, že různí výrobci vyrábí tentýž výrobek za různou dobu. Vzniká tedy otázka, která pracovní doba určuje hodnotu. Ricardo hodnotu odvozuje od pracovní doby potřebné k výrobě daného výrobku **v nejhorších výrobních podmínkách, které je trh ještě ochoten uhradit.**

■ Teorie mezinárodního obchodu (Zákon komparativních výhod)

Ricardo svou teorií mezinárodního obchodu navázal na Smithi, ale výrazně Smithovu teorii překonal. Formuloval zákon komparativních výhod.

Pracovní hodiny potřebné k výrobě jednotky produkce - před specializací

<i>Země</i>	<i>Sukno</i>	<i>Víno</i>	<i>Suma</i>
Anglie	6	8	14
Francie	5	4	9

Pracovní hodiny potřebné k výrobě jednotky produkce - po specializaci

<i>Země</i>	<i>Sukno</i>	<i>Víno</i>	<i>Suma</i>
Anglie	6+6	0	12
Francie	0	4+4	8